

dobrodelno vplivati na razvoj naše industrije. Načeloma se mora zakonski načrt le odobravati in je želeli, da zadobi čim prej veljavo.

### Statistika premoga.

Geologi so se vsled poziva bavili z vprašanjem, z koliko let bo še premoga iz zemlje dobiti. Za Angleško so našli 366 let od l. 1880 naprej, če se toliko proizvaja, ko leta 1880. Ali proizvodjanje je vedno večje. Železo je skoraj povsod najti, ne pa premoga. V  $\frac{4}{5}$  zemlje ne. Tehniki se že sedaj brigajo za to, nadomestiti premog z drugo močjo. To najdejo v elektriki. Hriboviti kraji z močnimi slapovi bi tedaj imeli bodočnost.

Na dan spravljene množine premoga v Evropi ter Severni Ameriki,

| v letih:                          | 1850 | 1860 | 1870  | 1880  | 1890  | 1898  |
|-----------------------------------|------|------|-------|-------|-------|-------|
| v milijonih metričnih ton:        |      |      |       |       |       |       |
| v Nemčiji:                        | 6.1  | 15.0 | 32.4  | 53.2  | 81.8  | 115.3 |
| na Angleškem:                     | 45.3 | 81.7 | 113.1 | 147.3 | 184.2 | 205.3 |
| na Francoskem:                    | 4.5  | 8.4  | 13.0  | 18.5  | 25.3  | 31.9  |
| v Belgiji:                        | 5.8  | 9.6  | 13.5  | 16.4  | 20.0  | 22.1  |
| po vsej Avstriji:                 | 0.8  | 2.9  | 6.7   | 12.2  | 20.5  | 36.2  |
| v Rusiji:                         | 0.1  | 0.1  | 0.7   | 3.2   | 6.2   |       |
| Španija, Švedska,<br>Italija      | 0.1  | 0.3  | 0.6   | 1.1   | 1.7   |       |
| v severnih zdru-<br>ževah Amerike | 5.8  | 15.1 | 33.4  | 71.5  | 132.1 |       |

V Avstriji ni dosti kamnitega premoga „Steinkohle“, ampak po večjem imamo premog „Braunkohle“. Kamniti premog ima velike izdatne revirje, naš avstrijski premog le manjše. Geologi preračunijo, da bo Avstrija tekom pol stoletja s svojim premogom pri kraju. Posnamemo po nemških geologih. Ali možje še ne vejo, da ima Hrvaška še veliko neodkritega premoga. Tudi oni na slov. Štajarskem še ni ves odkrit, na Dolenjskem pa še najmanj. Pa bodi si tako ali tako, avstrijske vlade bi se morale res malo brigati za avstrijske premogokope. Dobili bodo še neodkrite jame nemške, angleške družbe v roke in te bodo potem gospodarile, kakor bodo hotele. Avstrijski industriji so to neljubi pogledi v bodočnost. Pa je že tako v naši Avstriji. Za južne Slované, ko je njih zemlja doslej že toliko premoga oddala, ne da bi se okolo njenih premogokopov tovarnice oživele, in ki še precej neodkritih jam ima, se nič ne stori. Železnice se ne dobijo in v drugem se tudi vsa skrb za povzdigo

produktivnosti naše zemlje in naših ljudi prepušča političnim uradnikom. Kako more boljše postati?

### Kmetijstvo.

#### Zakaj padajo žitne cene?

Ne samo naši, temveč vsi avstroogrski kmetovalci, ne izvzemši onih v drugih državah, tožijo, in to po pravici, da nima žito dandanes nobene cene več. Kaj vtegne biti temu vzrok? Človek bi mislil, da danes, ko ni zemlja tako rodovitna, kakor je bila nekdanj, ko se ljudstvo vedno bolj množi, in ko se torej več povžije, da bi morale cene rasti. Pa ravno nasprotno.

Vzrok temu pripisujejo nekateri, in teh je mnogo, skoro edino le bogatašem. Deloma imajo prav.

Bogataši so tisti činitelji, ki delajo žitu ceno, kakor se jim navadno poljubi brez ozira na to, če poljedelcu to koristi in škoduje. Eden ali njih več se zvišajo z ozirom na slabo obetajočo žetev ceno. Poljedelec polen nad komaj pričakuje žetve, ko bo mogel drago prodati svoj pridelek. Toda še ni dočakal tega trenutka, pa je že padla cena. Kako to? Ko bi se samo z domačim žitom tržilo, bilo bi skoraj nemogoče. A dandanes se povžije pri nas blizu toliko tujega žita kakor domačega. Ruska, Amerika in naposled Avstralija izvažajo svojo pšenico in jo uvažajo tudi k nam in če prav mnogo od nas oddaljeni, za nižjo ceno, nego jo morejo dati naši poljedelci.

V imenovanih deželah je namreč zemlja prav po ceni in je ni treba še tako močno gnojiti kakor pri nas. Vsled tega in zavoljo cenejšega proizvodjanja morejo jo prodajati dokaj ceneje nego naši poljedelci.

Razven tega pa imajo kapitalisti vse prometne mreže, železnice in ladje, popolnoma v svoji oblasti in kot dejanski gospodarji teh omogočujejo tujim proizvajalcem dovažati k nam svoje žito po isti, če ne še nižji ceni, kakor morejo dajati naši. V tem oziru so imenovane dežele zanje ravno tako blizu in pri rokah, kakor domača in treba je samo, da pade še jedna zapreka, namreč, da se zniža mitnina na tuje žito in olajša uvoz. Tudi to so dosegli in naša država jim je šla s čudovito zaslepnostjo na roko.

Če so terej vsi pogoji na ceneno uvažanje tujega žita dani, in če posamezni kapitalisti med seboj tekmujejo, kateri bi ceneje prodajal, ali, kar se mnogokrat dogaja, če se med seboj o bodoči ceni žita dogovoré zagotovivši si naprej svoj dobiček, kar more nasproti njim naš posamezen, pa tudi združen poljedelec. Njemu so roke vezane in primoran je sprijazniti se s ceno, katero so mu določili sebični in brezvestni kapitalisti s pomočjo države.

Res je, da tekmujejo kapitalisti med sabo, jedni povišujejo ceno, drugi jo zopet znižujejo, toda nikdar ne gredo tako daleč, da bi jedna stranka drugo ugonobila,